

Meddelande från kommissionen – EU:s riktlinjer för bästa metoder när det gäller frivilliga certifieringssystem för jordbruksprodukter och livsmedel

(2010/C 341/04)

1. INLEDNING

På senare år har det vuxit fram allt fler frivilliga certifieringssystem för jordbruksprodukter och livsmedel. En inventering som utfördes för kommissionens räkning 2010 ⁽¹⁾ visade att det finns mer än 440 olika system, varav flertalet har inrättats under de senaste tio åren.

Certifieringssystem för jordbruksprodukter och livsmedel ska (genom en certifieringsmekanism) garantera att en produkt eller dess produktionsmetod eller -system har vissa egenskaper eller attribut i enlighet med fastställda specifikationer. Systemen omfattar en rad olika initiativ som täcker olika steg i livsmedelskedjan (på gården eller senare i kedjan, för hela eller delar av livsmedelskedjan, för alla sektorer eller bara ett marknadssegment osv.). De kan gälla för handel mellan företag (B2B, där snabbköpet eller bearbetningsföretaget är den avsedda slutliga mottagaren av informationen) eller för handel mellan näringsidkare och konsument (B2C). De kan använda logotyper, men många – särskilt sådana som gäller mellan företag – gör det inte.

Även om certifieringssystem per definition använder intyg från tredje part finns det andra system på marknaden som utgår från en märkning eller en logotyp (ofta registrerad som varumärke) utan att det ingår någon certifieringsmekanism. Man ansluter sig till dessa system genom en egendeclaration eller genom att bli utvald av systemets ägare. Sådana system kallas i linje med definitionerna i avsnitt 2 för egendeclarerade system. Certifiering är det lämpligaste systemet när åtagandena är komplicerade, anges i detaljerad specifikation och kontrolleras regelbundet. Egendeclaration fungerar bättre för förhållandevis okomplicerade (enfråge-)påståenden.

Utvecklingen av certifieringssystem drivs framför allt av faktorer som å ena sidan samhällets efterfrågan på vissa egenskaper ⁽²⁾ hos produkten eller produktionsprocessen (oftast för system som riktar sig till konsumenter), och å andra sidan aktörernas önskan att se till att deras leverantörer uppfyller de angivna kraven (oftast för system som riktar sig till företag). När det gäller livsmedelssäkerhet har livsmedels- och foderföretagarna enligt förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning ⁽³⁾ det främsta ansvaret för att se till att livsmedel och foder uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen och för att kontrollera att dessa krav uppfylls. Det är framför allt stora aktörer i livsmedelskedjan som använder certifieringssystem för att se till att en produkt uppfyller kraven samt för att skydda sitt anseende och begränsa sitt ansvar vid en livsmedelssäkerhetsincident.

Privata certifieringar behövs naturligtvis inte för att bevisa att man uppfyller de rättsliga kraven. Alla privata certifieringssystem för jordbruks- och livsmedelssektorn måste vara frivilliga. När aktörer använder certifiering av efterlevnad av grundläggande krav för att underlätta transaktioner med andra aktörer i livsmedelskedjan bör det tydligt framgå att denna metod inte får användas för att skilja ut produkter på marknaden.

Certifieringssystem kan skapa fördelar för

- mellanliggande aktörer i livsmedelskedjan genom att säkerställa att normer uppfylls och därmed minska ansvarsskyldigheten och skydda anseendet i fråga om påståenden om produkter och varumärken,
- producenter genom att ge certifierade produkter större marknadstillgång, ökade marknadsandelar och större produktmarginaler, eventuellt också genom att öka effektiviteten och minska transaktionskostnaderna,
- konsumenter genom att ge tillförlitlig och trovärdig information om produkt- och processegenskaper.

Vissa intressenter har hävdad att certifieringssystem kan medföra nackdelar som

- hot mot den inre marknaden ⁽⁴⁾,
- frågor kopplade till insynen i systemkrav och påståendenas trovärdighet, särskilt i fråga om system som certifierar efterlevnaden av grundläggande krav,
- risk för att konsumenter vilsledds,
- kostnader och bördor för jordbrukare, särskilt om de måste delta i flera system för att uppfylla köparnas krav,

⁽¹⁾ Undersökning utförd av Areté för GD Jordbruk. Se http://ec.europa.eu/agriculture/quality/index_en.htm

⁽²⁾ Till exempel djurskydd, miljömässig hållbarhet, rättvis handel.

⁽³⁾ EGT L 31, 1.2.2002, s. 1.

⁽⁴⁾ I sitt meddelande *En bättre fungerande livsmedelsförsörjningskedja i Europa* (KOM(2009) 0591) deklarerade kommissionen att den hade för avsikt att se över utvalda miljönormer och system för ursprungsmärkning som kan hindra den gränsöverskridande handeln.

- risk för att producenter som inte deltar i stora certifieringssystem förkastas av marknaden,
- inverkan på internationell handel, särskilt med utvecklingsländer ⁽¹⁾.

Kommissionen har konstaterat att problemet med att konsumenter blir förvirrade av att det finns flera system med likartade målsättningar har tagits upp av privata initiativ ⁽²⁾ som vill skapa "goda uppförandekoder" för privata standardiseringsorgan, främst inom samhälls- och miljöområdet. Vissa förespråkare för befintliga system har dessutom redan vidtagit åtgärder för att anpassa kraven till liknande system och vissa befintliga certifieringssystem (framför allt sådana som används vid handel mellan företag) har utvecklats ur en harmoniseringsprocess för olika enskilda normer.

1.1 Typer av system

De olika systemen skiljer sig kraftigt åt i fråga om omfattning, mål, struktur och arbetsmetoder. Såsom redan nämnts är en viktig skiljelinje huruvida systemen är beroende av kontrollförfarande hos en tredje part och den kan användas för att dela in systemen i egendeklarerade system och certifieringssystem. Cer-

tifieringssystem kan i sin tur delas upp beroende på om de gäller handel mellan företag eller syftar till att ge information från handelskedjan till konsumenten.

Ett annat viktigt klassificeringskriterium gäller huruvida systemet handlar om produkter och processer (i huvudsak system som riktar sig till konsumenter) eller ledningssystem (i huvudsak system som gäller handel mellan företag). När det gäller fastställda krav kan systemen intyga överensstämmelse med bestämmelser som fastställts av offentliga myndigheter (grundläggande), eller lägga till kriterier som går utöver de rättsliga kraven (utöver grundläggande). Det är inte alltid lätt att skilja de båda åt: dels innehåller system ofta en kombination av grundläggande krav inom vissa områden och mer långtgående krav inom andra, dels innebär vissa grundläggande krav, särskilt inom miljö- och jordbruksområdet, att aktörerna måste tillämpa goda och bästa metoder och göra subjektiva bedömningar av vad som är vederbörlig omsorg, vilket innebär att de konkreta åtgärder som ska vidtas kan variera mellan aktörer och medlemsstater. De tekniska kraven i vissa certifieringssystem används faktiskt av vissa aktörer för att tolka och tydliggöra dessa allmänna skyldigheter.

I tabellen nedan illustreras denna klassificering:

Klassificering av system

Typ av intyg:	Egendeklaration	Certifiering (intyg från tredje part)	
Målgrupp:	B2C	B2C	B2B
Mål för de angivna kraven:	Produkter och processer	I huvudsak produkter (inklusive tjänster) och processer	I huvudsak ledningssystem
Kravens innehåll:	I huvudsak utöver grundläggande krav	I huvudsak utöver grundläggande krav	Grundläggande och utöver grundläggande krav

Dessa riktlinjer handlar främst om de certifieringssystem som beskrivs till höger i tabellen ovan.

nas synpunkter och i samråd med den rådgivande gruppen för jordbruksproduktionens kvalitet ⁽⁵⁾.

1.2 Riktlinjernas syfte

I sitt meddelande om en kvalitetspolitik för jordbruksprodukter ⁽³⁾ konstaterade kommissionen att det inte är motiverat med lagstiftning för att ta itu med eventuella nackdelar med certifieringssystemen i detta skede, med hänsyn till utvecklingen och initiativen i den privata sektorn ⁽⁴⁾. I stället åtog sig kommissionen att utarbeta riktlinjer för certifieringssystem för jordbruksprodukter och livsmedel med utgångspunkt i intressenter-

Dessa riktlinjer är avsedda att beskriva den gällande rättsliga ramen och bidra till att förbättra insynen, trovärdigheten och effektiviteten i frivilliga certifieringssystem och att se till att systemen inte står i strid med kraven i lagstiftningen. De lyfter fram bästa metoder för sådana system och ger på så sätt vägledning om hur man kan

⁽¹⁾ Frågan om s.k. privata normer har diskuterats i WTO:s kommitté för sanitära och fytosanitära åtgärder.

⁽²⁾ Till exempel ISEAL Alliance (<http://www.isealliance.org>)

⁽³⁾ KOM(2009) 0234.

⁽⁴⁾ Denna bedömning byggde på en grundlig konsekvensbedömning där olika alternativ inför framtiden undersöktes (se *Certification schemes for agricultural products and foodstuffs*, http://ec.europa.eu/agriculture/quality/policy/com2009_234/ia_annex_d_en.pdf).

— undvika att förvirra konsumenter och öka insynen och tydligheten i systemets krav,

⁽⁵⁾ Den rådgivande gruppen för jordbruksproduktionens kvalitet, inrättad genom kommissionens beslut 2004/391/EG, EUT L 120, 24.4.2004, s. 50.

- minska den administrativa och ekonomiska bördan för jordbrukare och producenter, även i utvecklingsländer, samt
- garantera att EU:s bestämmelser för den inre marknaden och certifieringsprinciper följs.

Riktlinjerna är i första hand avsedda för systemutvecklare och aktörer.

Det är frivilligt att följa riktlinjerna. Att riktlinjerna följs innebär inte att kommissionen har ställt sig bakom de krav som anges i dessa system. Dessa riktlinjer har inte någon rättslig status i EU och är inte heller avsedda att ändra krav enligt EU-lagstiftning.

Riktlinjerna bör inte betraktas som en rättslig tolkning av EU-lagstiftningen, eftersom sådana tolkningar tillhör EU-domstolens exklusiva behörighet.

2. TILLÄMPNINGSSOMRÅDE OCH DEFINITIONER

2.1 Tillämpningsområde

Riktlinjerna är tillämpliga på frivilliga certifieringssystem som omfattar

- jordbruksprodukter, oavsett om de är avsedda för livsmedel eller ej (inbegripet foder),
- livsmedel som omfattas av artikel 2 i förordning (EG) nr 178/2002,
- processer och ledningssystem som avser produktion och bearbetning av jordbruksprodukter och livsmedel.

Riktlinjerna ska inte tillämpas på officiella kontroller som utförs av offentliga myndigheter.

2.2 Definition av begrepp ⁽¹⁾

1. Angivna krav: behov eller förväntningar som har angivits.

⁽¹⁾ Baserat på EN ISO/IEC 17000 *Conformity assessment – Vocabulary and general principles*.

2. Bedömning av överensstämmelse: demonstration av att angivna krav för en produkt, en process, ett system, en person eller ett organ uppfylls.
3. Granskning: kontroll av att urvals- och fastställandeverksamheter är lämpliga, tillräckliga och effektiva samt av dessa verksamheters resultat i fråga om uppfyllandet av angivna krav.
4. Intyg: utfärdande av en förklaring baserad på ett beslut efter en granskning av att det har visats att angivna krav är uppfyllda.
5. Deklaration: intyg från förstapart. I de här riktlinjerna används begreppet system med egendeklaration för gemensamma system och påståenden i märkning som inte är certifierade och som är beroende av producentens egendeklaration.
6. Certifiering: intyg från tredjepart i fråga om produkter, processer, system eller personer.
7. Ackreditering: intyg från tredjepart i fråga om ett organ och som innebär ett formellt bevis på att organet är behörigt att utföra vissa uppgifter. I EU ⁽²⁾ betyder ackreditering ett intyg utfärdat av ett nationellt ackrediteringsorgan om att ett organ för bedömning av överensstämmelse uppfyller kraven i harmoniserade standarder och, i förekommande fall, eventuella ytterligare krav, bland annat de som fastställs i sektors-specifika program, för att utföra specifika bedömningar av överensstämmelse,
8. Inspektion: undersökning av en produktdesign, produkt, process eller anläggning och fastställande av huruvida de uppfyller de angivna kraven eller enligt en yrkesmässig bedömning uppfyller de allmänna kraven.
9. Revision: systematisk, oberoende, dokumenterad process för att ta fram dokumentation, faktaunderlag eller annan relevant information och bedöma dem objektivt för att avgöra i vilken omfattning de angivna kraven är uppfyllda.

3. BEFINTLIG EU-LAGSTIFTNING

3.1 Bestämmelser i fråga om drift av system

Certifieringssystem som tillämpas i EU omfattas av följande grundläggande EU-bestämmelser:

⁽²⁾ Artikel 2.10 i förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter, EUT L 218, 13.8.2008, s. 30.

— Regler för den inre marknaden. Tillhandahållare av certifieringstjänster kan dra fördel av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster i enlighet med artiklarna 49 och 56 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) och tillämpliga bestämmelser i tjänstedirektivet ⁽¹⁾. De får inte utsättas för oberättigade begränsningar när de etablerar sig i andra medlemsstater. Inte heller får de utsättas för oberättigade begränsningar när de tillhandahåller gränsöverskridande tjänster. Certifieringssystem får inte heller leda till hinder i praktiken för handeln med varor på den inre marknaden.

— Regler om statligt deltagande i system. Certifieringssystem som får stöd från offentliga organ som regionala eller nationella myndigheter får inte leda till begränsningar som bygger på producenters nationella ursprung eller på annat sätt hindra den gemensamma marknaden. Allt stöd till certifieringssystem som beviljas av en medlemsstat eller genom statliga resurser i den mening som avses i artikel 107 i EUF-fördraget måste följa bestämmelserna om statligt stöd.

— Konkurrensregler. Certifieringssystem får inte leda till konkurrensbegränsande beteende, och framför allt inte till (listan är inte uttömmande)

— horisontella eller vertikala konkurrensbegränsande avtal,

— utestängning av konkurrerande företag av ett eller flera företag med betydande marknadsinflytande (t.ex. hindra konkurrerande uppköparens tillgång till leveranser och/eller till distributionskanaler),

— att marknadsaktörer som uppfyller de berörda kraven inte får tillträde till certifieringssystemet,

— att parterna i systemet eller andra tredje parter utestängs från utveckling, produktion och saluföring av alternativa produkter som inte uppfyller kraven enligt systemet.

— Konsumentinformation och krav på märkning ⁽²⁾. Livsmedel får inte märkas, marknadsföras eller presenteras på ett sätt som i väsentlig grad är vilseledande för köparen. Detta gäller framför allt

— livsmedlets egenskaper och i synnerhet dess art, identitet, egenskaper, sammansättning, kvantitet, hållbarhet, ursprung, tillverknings- eller produktionsmetod,

— tillskrivande av effekter eller egenskaper som livsmedlet inte har,

— antydningar om att livsmedlet har särskilda egenskaper när alla liknande livsmedel i själva verket har dessa egenskaper.

System som endast certifierar att krav i lagstiftning uppfylls får inte innebära att det på något sätt antyds att de certifierade produkterna skulle ha några särskilda egenskaper som skiljer dem från liknande produkter. Systemen får inte heller leda till att andra produkter på marknaden misskrediteras eller riskerar att misskrediteras, och inte heller de offentliga kontrollernas tillförlitlighet.

Märkning, reklam och presentation som avser livsmedel får inte heller vara utformad så att den kan vilseleda konsumenterna i enlighet med direktivet om otillbörliga affärsmetoder ⁽³⁾.

— EU tar hänsyn till sina internationella skyldigheter, särskilt de krav som anges i WTO-avtalet om tekniska handelshinder, när man inför ett förfarande för bedömning av överensstämmelse i en lagtext.

3.2 Bestämmelser i fråga om systemens innehåll

Dessutom finns det särskild lagstiftning för många av de områden som omfattas av kraven i certifieringssystem (t.ex. rättsliga krav på livsmedelssäkerhet och hygien ⁽⁴⁾, ekologiskt jordbruk, djurskydd, miljöskydd, saluföringsnormer för särskilda produkter).

På områden där det finns relevanta standarder eller relevant lagstiftning bör påståenden ta hänsyn till och vara förenliga med dessa standarder eller denna lagstiftning och hänvisa till dem i specifikationerna (t.ex. bör system som omfattar påståenden om ekologiskt jordbruk baseras på förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter ⁽⁵⁾ och system som omfattar påståenden om näring och hälsa vara förenliga med förordning (EG) nr 1924/2006 ⁽⁶⁾ och genomgå den vetenskapliga bedömning av Efsa som krävs).

⁽³⁾ Direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden, EUT L 149, 11.6.2005, s. 22 och riktlinjer för genomförandet av det, SEK(2009) 1666.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel, (EUT L 139, 30.4.2004, s. 1).

⁽⁵⁾ EUT L 189, 20.7.2007, s. 1.

⁽⁶⁾ EUT L 404, 30.12.2006, s. 9.

⁽¹⁾ Direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden, EUT L 376, 27.12.2006, s. 36.

⁽²⁾ Artikel 2.1 a i direktiv 2000/13/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation av livsmedel samt om reklam för livsmedel, EGT L 109, 6.5.2000, s. 29.

När det gäller i synnerhet livsmedelssäkerhet och hygien gäller följande:

- Systemen får inte inverka menligt på eller syfta till att ersätta befintliga offentliga standarder och/eller krav och får inte heller utge sig för att ersätta offentliga kontroller som utförs av behöriga myndigheter för att officiellt verifiera att offentliga obligatoriska standarder och krav följs.
- Produkter som säljs inom ramen för system som inför säkerhets- och hygienstandarder som går utöver de rättsliga kraven får inte marknadsföras på ett sätt som rubbar förtroendet eller tenderar att rubba förtroendet för säkerheten för andra produkter på marknaden eller för de offentliga kontrollernas tillförlitlighet

3.3 Bestämmelser för bedömning av överensstämmelse, certifiering och ackreditering

Bestämmelser om hur ackrediteringen av organ som gör bedömningar av överensstämmelse inom det reglerade området ska organiseras och genomföras fastställs i förordning (EG) nr 765/2008. Även om denna förordning inte innehåller något krav på ackreditering av organ som utför bedömningar av överensstämmelse, finns det ett sådant krav i andra EU-rättsakter ⁽¹⁾.

Dessutom fastställs internationellt erkända regler för hantering av system för certifiering av produkter och processer eller system i Internationella standardiseringsorganisationens (ISO) Guide 65 (EN 45011) respektive ISO 17021. Även om certifieringssystem för produkter/processer eller system är frivilliga initiativ, måste certifieringsorgan vara ackrediterade enligt EN 45011/ISO 65 eller ISO 17021 för att få utfärda ackrediterade certifikat för produkter/processer eller system.

Detta påverkar dock inte några tillämpliga krav enligt EU:s livsmedelslagstiftning, däribland de allmänna mål som anges i artikel 5.1 i förordning (EG) nr 178/2002:

”Syftet med livsmedelslagstiftningen skall vara att uppnå ett eller flera av de allmänna målen med en hög skyddsnivå för människors liv och hälsa, skyddet av konsumenternas intressen, inbegripet god sed inom handeln med livsmedel, i förekommande fall med beaktande av skyddet av djurs hälsa och välbefinnande, växtskydd samt miljön.”

⁽¹⁾ I artikel 11.3 i förordning (EG) nr 510/2006 om skydd av geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel anges t.ex. följande: ”De produktcertifieringsorgan som avses i punkterna 1 och 2 skall iakttä och, från och med den 1 maj 2010, vara ackrediterade enligt den europeiska standarden EN 45011 eller ISO/IEC Guide 65 (Allmänna krav för organ som handhar produktcertifieringssystem).”

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 ⁽²⁾ om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd, innefattar i detta sammanhang vissa bestämmelser för offentliga myndigheters delegering av officiella kontrolluppgifter till oberoende tredjeparter (inbegripet ackreditering och rapporteringsskyldighet).

Den offentliga kontrollen ger garantier på grundläggande nivå. Ovanpå den kan särskilda certifieringssystem fungera på frivillig basis, där man ska komma ihåg att eventuella överträdelser omfattas av livsmedelslagstiftningen. De offentliga kontrollmyndigheterna befrias inte från sitt ansvar av att överensstämmelse med grundläggande krav ska bedömas via certifieringssystem.

4. REKOMMENDATIONER OM DELTAGANDE I OCH UTVECKLING AV SYSTEM

1. System bör vara öppna för alla deltagare som vill och kan uppfylla kraven.
2. System bör ha en övervakningsstruktur som tillåter alla berörda intressenter i livsmedelskedjan (jordbrukare och deras organisationer ⁽³⁾, jordbruks- och livsmedelsföretag, livsmedelsindustri, grossister, detaljhandlare och konsumenter, beroende på vad som är lämpligt) att delta i utvecklingen av och beslutsfattandet i systemet på ett representativt och balanserat sätt. Mekanismerna för intressenternas deltagande och vilka organisationer som berörs bör dokumenteras och vara offentliga.
3. Förvaltare av system som fungerar i olika länder och regioner bör underlätta för alla berörda deltagare från de regionerna att delta i utvecklingen av systemet.
4. Systemets krav bör utvecklas av tekniska expertkommittéer och skickas ut på remiss till en bredare grupp av intressenter.
5. Förvaltare av system bör se till att berörda intressenter deltar i utvecklingen av inspektionskriterier och checklistor samt i utformning och fastställande av gränsvärden för sanktioner.
6. Förvaltare av system bör använda en kontinuerlig utvecklingsmetod med återkopplingsmekanismer för att regelbundet se över bestämmelser och krav på ett sätt som tillåter delaktighet. Deltagarna i systemet bör framför allt vara delaktiga i systemets utveckling inför framtiden.

⁽²⁾ EUT L 165, 30.4.2004, s. 1.

⁽³⁾ T.ex. kooperativ.

7. Förändringar i systemets krav får endast göras om de är befogade, för att undvika onödiga anpassningskostnader för deltagarna. Deltagarna i systemet måste informeras i god tid i förväg om eventuella förändringar i systemkraven.

8. Systemen bör innehålla kontaktuppgifter i all dokumentation som gäller systemet (även på en webbplats) och det bör finnas en process för att ta emot och besvara synpunkter på systemet.

5. REKOMMENDATIONER OM SYSTEMKRAV OCH MOTSVARANDE PÅSTÅENDEN

5.1 Tydlighet och öppenhet i systemkrav och gjorda påståenden

1. I systemen bör det tydligt anges vilka samhällsmässiga, miljömässiga, ekonomiska och/eller rättsliga mål som eftersträvas.

2. Påståenden och krav bör vara tydligt kopplade till systemets mål.

3. Systemets omfattning i fråga om produkter och/eller processer bör vara tydligt fastställd.

4. Systemets specifikationer⁽¹⁾, inklusive en offentlig sammanfattning, bör finnas fritt tillgängliga (t.ex. på en webbplats).

5. System som omfattar olika länder bör tillhandahålla översättningar av specifikationerna om potentiella deltagare eller certifieringsorgan gör en motiverad begäran om detta.

6. Systemspecifikationerna bör vara tydliga, tillräckligt detaljerade och lätta att förstå.

7. System som använder logotyper eller märkningar bör tillhandahålla information om var konsumenterna kan hitta ytterligare uppgifter om systemet, som en webbadress, på produktens förpackning eller på försäljningsstället.

8. I systemen bör det tydligt anges (t.ex. på webbplatsen) att de kräver certifiering av ett oberoende organ och det bör lämnas kontaktuppgifter till certifieringsorgan som kan tillhandahålla denna tjänst.

⁽¹⁾ Man kan behöva göra undantag från detta om systemspecifikationerna bygger på standarder som inte är fritt tillgängliga (t.ex. ISO- och EN-standarder).

5.2 Belägg till grund för systemets påståenden och krav:

1. Alla påståenden bör bygga på objektiva och verifierbara belägg och på vetenskapligt underbyggd dokumentation. Denna dokumentation bör finnas fritt tillgänglig på t.ex. en webbplats⁽²⁾.

2. System som fungerar i flera länder och regioner bör anpassa sina krav efter berörda lokala jordbruksmässiga och ekologiska, socioekonomiska och rättsliga förhållanden och jordbruksmetoder, samtidigt som de ska garantera enhetliga resultat i alla sammanhang.

3. Av systemen bör det tydligt framgå (t.ex. på en webbplats) om, var och i vilken omfattning deras specifikationer går längre än berörda rättsliga krav, inklusive rapportering och inspektioner, om det är relevant.

6. REKOMMENDATIONER OM CERTIFIERING OCH INSPEKTIONER

6.1 Certifieringen ska vara opartisk och oberoende

1. Certifiering av överensstämmelse med systemkraven bör utföras av ett oberoende organ som har ackrediterats

— av det nationella ackrediteringsorgan som har utsetts av medlemsstaterna enligt förordning (EG) nr 765/2008, i enlighet med relevanta europeiska eller internationella standarder och vägledningar som fastställer allmänna krav för organ som handhar produktcertifieringssystem, eller

— har ackrediterats av en organisation som har undertecknat International Accreditation Forums (IAF) multilaterala avtal om erkännande av produktcertifiering

2. System bör vara öppna för certifiering av alla kvalificerade och ackrediterade organ, utan geografiska begränsningar.

6.2 Inspektioner

I princip bör inspektioner vara effektiva, tydliga, öppna, baserade på dokumenterade förfaranden och gälla verifierbara kriterier som ligger till grund för certifieringssystemets påståenden. Otillfredsställande resultat bör leda till lämpliga åtgärder.

1. Det bör utföras regelbundna inspektioner av deltagarna i systemet. Det bör finnas tydliga och dokumenterade förfaranden för inspektioner, inklusive frekvens, provtagning samt laboratorietest/analyser av parametrar som är relevanta för certifieringssystemets omfattning.

⁽²⁾ Undantag bör tillåtas för konfidentiell och/eller upphovsrättsskyddad information, som bör vara tydligt utmärkt.

2. Inspektionsfrekvensen bör fastställas med hänsyn till tidigare inspektionsresultat, inneboende risker med produkten eller processen eller ledningssystemet, samt förekomsten av intern revision i gemensamma producentorganisationer som kan komplettera inspektioner av tredjepart. Systemövervakaren bör fastställa en lägsta inspektionsfrekvens för alla deltagare i systemet.
3. Inspektionsresultaten bör utvärderas systematiskt.
4. Oanmälda inspektioner och inspektioner med kort varsel bör användas som generell regel (t.ex. inom 48 timmar).
5. Inspektioner och revisioner bör baseras på offentligt tillgängliga riktlinjer, checklistor och planer. Inspektionskriterierna bör vara nära knutna till systemets krav och motsvarande påståenden.
6. Det bör finnas tydliga och dokumenterade förfaranden för att hantera bristande efterlevnad som tillämpas effektivt. Det bör fastställas utslagningskriterier som kan leda till
 - att certifikatet inte utfärdas eller dras tillbaka,
 - att medlemskapet dras tillbaka,
 - att rapportering görs till det berörda offentliga tillsynsorganet.Dessa utslagningskriterier bör minst omfatta underlåtenhet att uppfylla grundläggande rättsliga krav inom det område som certifieringen omfattar. Fall av bristande efterlevnad med negativ inverkan på hälsoskyddet bör anmälas till berörda myndigheter i enlighet med de rättsliga kraven.
7. Inspektionerna bör inriktas på analys av de verifierbara kriterier som ligger till grund för certifieringssystemens påståenden.

6.3 Kostnader

1. Systemförvaltare bör offentliggöra medlemsavgifter (om det finns några) och kräva att deras certifieringsorgan offentliggör certifierings- och inspektionskostnader för olika typer av deltagare i systemet.
2. Eventuella skillnader i avgifter för olika deltagare i systemet bör vara motiverade och proportionerliga. De får inte användas för att avskräcka vissa grupper av potentiella deltagare, t.ex. från andra länder, från att delta i det berörda systemet.

3. Eventuella kostnadsbesparingar till följd av ömsesidigt erkännande och benchmarking bör föras vidare till de aktörer som omfattas av inspektioner och revisioner.

6.4 Revisorer/inspektörers kvalifikationer

Rent generellt bör revisorer/inspektörer vara opartiska, kvalificerade och behöriga.

Revisorer som utför certifieringsrevisionerna bör ha relevanta kunskaper om den specifika sektorn och arbeta för certifieringsorgan som är ackrediterade enligt de berörda europeiska och internationella standarderna och vägledningarna för produktcertifieringssystem och för certifiering av ledningssystem. Vilken kompetens som krävs för revisorn bör anges i systemets specifikationer.

6.5 Bestämmelser för småskaliga producenter

Systemen bör innehålla bestämmelser som gör det möjligt för småskaliga producenter (särskilt från utvecklingsländer, om sådana berörs) att delta i systemet och som främjar sådant deltagande.

7. REKOMMENDATIONER OM ÖMSESIDIGT ERKÄNNANDE OCH BENCHMARKING/ÖVERLAPPNING MED ANDRA SYSTEM

1. När system utsträcks till en ny sektor och/eller ökar i omfattning måste behovet av systemet motiveras. Systemförvaltare bör när så är möjligt uttryckligen hänvisa (t.ex. på sin webbplats) till andra berörda system som används inom samma sektor, politikområde och geografiska område samt ange på vilka områden metoderna konvergerar och stämmer överens. De bör aktivt undersöka möjligheterna till ömsesidigt erkännande för delar av eller samtliga systemkrav.
2. På områden där man har konstaterat att ett system helt eller delvis överlappar kraven i andra system, bör dessas system innefatta erkännande eller acceptans (helt eller delvis) av inspektioner och revisioner som redan har utförts inom ramen för de systemen (syftet är att samma krav inte ska granskas flera gånger).
3. Om det inte går att åstadkomma ett ömsesidigt erkännande bör systemförvaltarna främja kombinerade revisioner baserade på kombinerade revisionschecklistor (t.ex. en kombinerad checklista och en kombinerad revision för ett eller flera olika system).
4. Förvaltare av system med överlappande krav bör i så stor omfattning som är praktiskt och rättsligt möjligt även harmonisera sina revisionsprotokoll och dokumentationskrav.